

NYE PENGEKASSE-BESTYRER

Bestyrelsen for Det Danske Film-institut har udpeget tv-fortælleren og højskolemanden Thomas Winding til ny filmkonsulent. Vi har i den anledning støvet lidt rundt i arkiverne, og fundet et interview med ham i Die Asta #11, 1970. På spørgsmålet om hvad der skulle til for at få en bedre filmproduktion svarer han:

"Tja, jeg synes staten burde betale alt. Man kan udmærket undvære alle produktionsselskaberne og i stedet få oprettet en maskinstation, hvor interesserede kan få det nødvendige apparatur".

Måske viser det sig, at denne holdning til produktionsmidlerne ikke holder til 26 års ideologisk omvæltning. Måske, hvis den personlige moral har en længere holdbarhed, vil den nye konsulent kræve samme ydmyghed, som han viste, efter at have modtaget manuskriptstøtte fra Filmfonden:

"...jeg kan se at filmen vil komme til at koste mere end den kan tjene ind. Derfor vil jeg ikke lave den. Ikke af hensyn til staten eller producenterne, men simpelthen fordi jeg ikke personligt bryder mig om at tage ansvaret. Jeg vil ikke skyldte nogen noget for at kunne udtrykke mig, så hellere male og tegne".

Op da det åbenbart er udskiftningers tid, har Statens Filmcentral sagt farvel til to af deres programredaktører Tue Steen Müller og Agnete Dorph Stjernfelt. I stedet har de ansat radiojournalisten Carsten Clanet, og produceren Karolina Lidin.

Lars Bo Kimergård

PATHÉ-SERIE PÅ FILM-MUSEET

Compagnie generale des phonographes, cinématographes et appareils de precision – Pathé Frères, er på papiret verdens ældste filmselskab. Det blev grundlagt af brødrene Charles, Emile, Jacques og Theophile Pathe i 1896. Det omstændelige firmanavn – der ligesom Edison prioriterede fonografen – opnåede de først i 1898.

Alle kender Pathés logo – HANEN.

1929 solgte den eneste tilbageværende bror Charles sine aktier til

Fra 'Paradisets Børn', der er med blandt de mange Pathé titler i serien.

Émile Natan. Derefter blev firmaet kaldt Pathé-Natan, som imidlertid likviderede i 1936 og faktisk først blev rekonstrueret efter II Verdenskrig som Consortium Pathé (1945). En selvstændig distributionssektion Société Pathe Consortium Cinéma var imidlertid allerede blevet skilt ud i 1921 og der går en lige linje fra denne til samtidens udlejningsfirma Pathé-Nordisk.

Fra Pathé-Natan til Consortium Pathé er nærmest et udforsket område i nyere filmhistorie og det har meget at gøre med fransk filmhistories specielle status under Vichy-regimet og den tidlige fascisme (jvf. Maurice Bardèche og Robert Brasillachs betragtninger i den engelske 1938-udgave af "History of the Film"). Det betyder retrospektivt at bl.a. den tidlige franske lydfilm – udover René Clair fortaber sig i glemslen. *La petite Lise* (Min lille Lise) er i den sammenhæng simpelthen et fund, idet Jean Grémillon var en af de få talentfulde stumfilmsinstruktører, der kastede sig over det nye tonefilmsmedie uden forbehold og den entusiasme kan virkelig fornemmes i denne hans første tonefilm fra 1930. Der er således god mening i at serien koncentrerer sig om både de tidlige lydfilm fra Pathé-Natan samt karakteristiske nu næsten glemte instruktører fra krigsårene (Maurice Tourneur, Jean Boyer og Raymond Bernard) for at runde af med klassiske underholdningsfilm af bl.a. Marcel Carné, Julien Duvivier og René Clairs *Tavshed er guld* (1947), der nærmest mytologiserer pionerårene.

Pathé er utvivlsomt den vægtigste kilde til udviklingen af den fortællende film. Det har man klogeligt valgt ikke at stable en serie til veje på, idet denne udvikling er baseret på et samspil af faktorer, der først giver mening, når man kan følge alle de tyverier og påvirkninger der sker mange firmaer og lande imellem. Men den kraftigste tidlige talentmasseudgår fra Pathé.

Visse vigtige stadier på vejen til den fortællende film er dog markeret i forprogrammet til *Tavshed er*

guld – fra reportagen Passage à niveau de Joinville (før 1900) der svarer fuldstændig til Lumières optagelse, til den studie-konstruerede vulkanudbruds-reportage *Catastrophe de la Martinique* (instrueret af Ferdinand Zecca 1902). Handlingsfilmen melder sig så småt med *Ce qui l'on voit de mon sixième* (dvs. det som man ser fra min sjette sal 1901), der viser forskellige småpikante kikkert-indklip, som var et yndet sujet for de tidlige tableau-film. Vi får antydning et lille fortællende forløb i *Lotion miraculeuse* (03), der med trick viser en barber der hælder mixtur i hovedet på en skaldet og derpå ser dens vidunderlige resultater. Det er små forløb som kan fungere i vaudevilletraditionen og i høj grad er inspireret af den. Pathé-farce er rigt repræsenteret med bl.a. Rigadin og Boireau (begge med to aktører fra 1912 – hvor vi er nået vidt i den fortællende films udvikling) samt de mindre kendte Sarah Duhamel (en af de få kvindelige farcefigurer) og Maurice Schwartz (*Little Moritz enlève Rosalie*, 1911). *Rigadin aux Balkans* er en decideret metafilm der viser Rigadins engagement hos firmaets kendteste instruktør Ferdinand Zecca. Pathés kendteste farceskuespiller Max Linder brillierer til gengæld ved sit fravær grundet ophavsretsstridigheder.

Næsten alle forestillinger er ledsaget af Pathé Journal-indslag, som blev lanceret allerede 1908 og udviklede sig til en journal pr. dag fra 1913, så Pathé er også den vigtigste kilde når det gælder billeder fra dagligdagens Frankrig.

Serien blev vist på Centre Pompidou i 1994/95 og alle filmene har engelske undertekster.

Carl Nørrested